

YABANCI BİR ÜLKEDE, KARANLIK BİR DÜNYA

Manguel karanlık yüzlere bakıp, kirli geçmişler görmeye çekinmeyenler için bir hikâye anlatıyor. Antoine, Marianne ve Ana. Şiddet, işkence, savaş, merhamet, annelik, aile. Yazar sözüne şiirle başlıyor: Yabancı bir ülkeden haber geldi.

“Dünya öylesine çiçeği burnundaydı ki, pek çok şeyin adı yoktu daha ve bunlardan söz ederken parmakla işaret edip göstermek gerekiyordu.” Marquez’in Latin Amerika’yı şekillendiren romanı *Yüzyıllık Yalnızlık* bu cümlelerle başlıyordu. Alberto Manguel ise dünyanın tümünü bir **kitap** olarak görenlerden bahsediyor bize. Peki biz Manguel’i nasıl tanıyoruz? Tabii ki **kitaplar** ve kütüphaneler üzerine yazdıklarıyla. Kariyerine Borges’e **kitap** okuyarak başlamış olan yazar, kütüphanesi, yaşam biçimi, eserleri, adımları, dertleri ve okumak üzerine düşünmekle geçirdiği kariyeriyle profesyonel bir okur. Şimdi elimizdeki kitabı ise 1992’de McKitterick Ödülü almış bir roman: *Yabancı Bir Ülkeden Haber Geldi*.

Romanın açılışı, esere adını veren bir şiirle, Thomas Traherne’nin dizeleriyle yapılmış. Yazar, aynı şiirsel anlatımı sürdürürken bir yandan da yabancı bir ülkede yaşamı deneyimleyenlere, bu deneyimlerin nedenlerine ve sonuçlarına götürüyor bizi. Cezayir’de başlayan bir hayat, Paris ve ardından Arjantin’de çözümsüz sorunlarla karşılaşılıyor. Biz ise okumaya Kanada’da başlıyoruz. Pek çok anlamda sıradan, oldukça mutlu görünen bir aile tablosuyla karşı karşıyayız.

Ama Mösyö Clive’in aradığı adamı, Rebecca’nın gerçek derdini ve Marianne’nin neden hiç konuşmadığını bilmiyoruz... Tüm bunlar sıradanlığı bozuyor.

Emekli Adam, Konuşmayan Kadın

Romanın ana karakterlerinden Antoine Berence, kütüphanesinde **kitap** okuyup, müzik dinleyerek vakit geçiren emekli bir ordu mensubudur. Eşi ve kızıyla yerleştiği Kanada’daki sahil kasabasında kısa sürede yaşananlar herkesi hayrete düşürecek cinsten. Berence’in kasabaya gelen eski arkadaşı Clive, bu sürecin başında boy gösteriyor. Aniden ortaya çıkan Arjantinli gençler durumu daha da karıştırıyor.

Berence iyi bir baba, sabırlı bir eş gibi görünüyor. Görevinden, hatta tam anlamıyla geçmişinden uzaklaşmaya çabılıyor. Ama geçmişi peşini bırakacak gibi görünmüyor. Yazarımız bu nedenle hızlı değişen sahnelerle okyanus sahilinden Cezayir’e, oradan Arjantin’e, Paris’e ve sonunda Kanada’nın bir tatil kasabasına, Perce’ye götürüyor bizi. Bunu da kitabı farklı bölümlere ayırarak kurguluyor. Olaylar bir-biri ardına gerçekleşirken, bize çözmemiz gereken bir gizem bırakıyor.

Burası, Orası Ve Yeniden Burası

İlk önce “Burası”nı görüyoruz. Berence ailesinin sıkıcı sayılan sıradanlığından, büyük bir trajediye geçişini... “Orası” bölümünde ise yaşananlarının nedenini, çocukluk çağlarından, Cezayir’den, çölden, Fatıma’dan, Kaptan’dan hatıralarla öğreniyoruz. Bu gerçekleri peşimize takan yazar bizi tekrar “Burası”na götürüyor. Artık her şey farklı. Tüm dengeler değişmiş. Sadece

kızıyla konuşan bir baba duyuyoruz. Aslında büyük bir hesaplaşma, yüzleşme. En çok da kendisiyle.

Ona hikâyeyi baştan anlatıyor. Tabii Ana’nın bir cevap vermesi gerekli. Kitabın satırlar boyunca kaybetmediği ritim, anlatım tarzı, sonunda okuru Ana’nın cevabına götürüyor. Herkes seçimini yapıyor. Yoluna devam ediyor. Karanlık bir ormanda veya siyah bir otomobilin içinde...

Yabancı Bir Ülkeden Haber Geldi

“sert bir roman.” Peki neden sert? Dışardan görünenle içeride olanın birbirinden çok farklı olduğunu yüzümüze vurup kaçtığı için. Manguel savaşlarla, kirli geçmişlerle yüzleştiriyor okuru. Çekinmeden, nezaketle buyur ediyor kurtlar sofrasına. İşte orada diyor âdeta, Berence gibiler, Rebecca gibi acı çekenler, Ana gibi masumlar, Marianne gibi bir odanın içine hapsolanlar. Hiç tanımadığımız Arjantinli ailelerin kayıpları. Cezayirli annelerin çığlıkları. İşte hepsi orada. Peki anlattıkları ne kadar yeterli? Bunlar dünyayla yüzleşmek için yeterli mi? Ne diyordu yazar, “Bütün dünyayı bir kitaba sokmaya çalışan yazarlar vardır. Daha az rastlanır bazı yazarlar içinse dünyanın kendisi bir **kitap** tır. Kendileri ve başkaları için okumaya çalıştıkları bir **kitap**...” ■

Yabancı Bir Ülkeden Haber Geldi
Alberto Manguel
Çev. Yeşim Sever
Yapı Kredi Yayınları